

med Fjernelse af den, der danner det naturlige Mellemled i hele den firkledede Embedsorganisation? Jeg veed helt vel, at man kan tænke sig en saadan Besættelse af Skoleinspektorerne, at Skoleinspektorerne i deres Grundanskuelse komme til at staa paa samme Standpunkt, som Provstierne maa antages at staa; men det er dog altid mere tilfældigt, det er til en ikke ringe Grad afhængigt af de væglende Anskuelser hos de Mænd, der kaldes til at beklæde Posten som Kirke- og Undervisningsministere. Man kunde jo helt vel tænke sig, at dette Ministerium blev betroet engang til en Mand, som fortrinnsvis ved sine Indstillinger til Udnævnelse af Skoleinspektorer tog rent pædagogiske Hensyn, som maatte være meget forskellige fra de Hensyn, der hidtil have haft en væsentlig Indflydelse ved Bestemmelsen af Religionsundervisningens Omfang. Naar man ikke vil udsætte sig for ubemærket, om jeg saa maa sige, uden selv at ville det at røkke ved det hele Fundament, hvorpaa Kirken og Almuefolkenes Samvirken hviler, saa tror jeg, at man gjør vel i hellerikke at fjerne de Medstaber, hvorigennem det hele Værk har været holdt i Gang, og hvorom man, selv med fuld Erkjendelse af Alt, hvad der kan ønskes fremmet og forbedret, dog i det Store maa sige, at de have udviklet Skolevæsenet paa det rette Grundlag, paa det Fundament, der er givet ved Anordningen af 1814, og som det jo er den høitærede Ministers Fortjeneste at ville fastholde under sine Bestræbelser for den yderligere Udvikling af det offentlige Almue- og Borger-skolevæsen. Det er fra dette Synspunkt, at jeg paaskjønner den Udtalelse, vi hørte idag fra den ærede Minister, og hvorved han bekræftede den rent praktiske Karakter af de Betragtninger, hvormed han tidligere har motiveret Forslaget om Provsternes Udelukkelse; men jeg haaber, at disse Betragtninger ville føre den ærede Minister noget videre. Jeg kan nemlig ikke tro, at det skulde være saa særdeles vanskeligt at anvise Skoleinspektorerne en passende Plads, selv i den nuværende Ordning, uden at man derfor behøver at foretage nogen lynderlig indgribende Forandring, men alt dette maa naturligvis være Gjenstand for nærmere Overveelse — det er kun det ledende Synspunkt, jeg ønskede at fremhæve. — Til Slutning skal jeg derfor kun pege paa, at man jo andetsteds har benyttet Skoleinspektorer, uden derfor at tro det nødvendigt at forjmaa de Medstaber, man havde fra den tidligere Tingenes Tilstand. Jeg veed meget vel, at ofte tro de, der ville have det Nye frem, at det kun kan ske derved, at det Eldre helt kastes til Side; men jeg tror, at navnlig i Forhold som det, der her foreligger, gjælder det mere om at berede det Nye Plads ved Siden af det Eldre, og jeg finder mig derfor opfordret til at henvise til den Tingenes Gang, som har fundet Sted i et Land, hvor de lokale Forhold vistnok ere høist forskellige fra vore, men hvor Kulturforholdene og Lov-

givningsudviklingen dog have været saa stærkt beslægtede med vor, nemlig Norge. I Norge har man nu i omtrent 15 Aar haft Skoleinspektorer, idet de bleve indførte ved en Lov af Mai 1860, men der indordnede man dem i det gjældende System, og man ansaa det paa ingen Maade for rigtigt at undvære Provstierne. Der er jo ogsaa utvivlsomt en meget væsentlig Forskel mellem den Embedsmand, som har Skoletilsynet paa et stærkt begrænset, et mindre Omraade, og den, som skal bringe mere almindelige, mere omfattende Anskuelser frem, som skal kjende Forholdene i et større Omfang, som derfor skal være Mægler, skal forene de mere forskellige, lokale Anskuelser, som skal give Oplysninger, saaledes, som i Riget med hvad et æret Medlem antydede Omstændigheden af, udtryffeligt er foreskrevet i den norske Lov — skal gaa Skolekommissionen og Læxerne indenfor hans Distrikt tilhaande med Raad og Veiledning med Hensyn til Skolernes Indretning, med Hensyn til Undervisningen og Skoletugten. Der kan være Mangt og Meget, hvor han kan bringe mere Liv, mere Sagkundskab, uden at han derfor paa nogen Maade behøver at fordrine tidligere Medstaber, hvis Bevaring jeg af mange Grunde anser for at være særdeles tilraadelig.

Raben: Ogsaa efter min Mening er det et meget vigtigt Lovforslag, der foreligger her til Behandling, ja, jeg tror ogsaa, at det noget nær er et af de allervigtigste Lovforslag paa vort hele Lovgivningsomraade. Det har derfor glædet mig, at den høitærede Kultusminister har gjenoptaget denne Sag til Forhandling, og det vilde glæde mig endnu mere, hvis det maatte lykkes ham at faae et endeligt Resultat udf. deraf. Det turde vel ogsaa være paa Tide nu, efterat der saa at sige Intet er gjort i over 60 Aar, at begynde at tænke paa at udvikle vort Skolevæsen. Men naar jeg saaledes paaskjønner, hvad den ærede Minister har gjort, og i Mangt og Meget er enig med ham, og navnlig er enig med ham i de fleste Hovedpunkter, særlig deri, at vi bør gaa frem efter, at vi bør udvikle os paa det Grundlag, vi have, er der dog enkelte Ting, hvorom jeg har en hel anden Mening, og der er navnlig een Ting, hvori jeg er af aldeles forskjellig Mening af den høitærede Kultusminister, og det er med Hensyn til Høitidsskolegangen. Den høitærede Minister har gjort et lille Skridt hen i denne Retning, idet han har foreslaaet at oprette Forskoler, der skulle have Høitidsskolegang for Børn fra 7 til 10 Aars Alderen, men jeg tror, at vi bør gjøre et langt større Skridt i den Retning; vi bør komme dertil, at alle Børn ligesaa det 7de til det 14de Aar faae Høitidsskoleundervisning. Det staaar for mig, at det er aldeles uforvareligt, at Børnene gaa den halve Tid og drive, uden at man giver dem Leilighed til at komme i Skole; men det staaar endvidere for mig, at det er dobbelt ufor-